

Chambre des Représentants

SESSION 1954-1955.

17 MAI 1955.

PROJET DE LOI

sur les économats.

EXPOSÉ DES MOTIFS

MESDAMES, MESSIEURS,

Le présent projet de loi que nous avons l'honneur de vous soumettre est inspiré par le souci de mettre fin à une situation que déplorent les petites et moyennes entreprises commerciales.

Il est incontestable que, du point de vue économique, les économats causent un certain préjudice au commerce de détail.

S'il est vrai que durant la période de guerre et d'après-guerre les économats ont facilité dans de fortes proportions l'approvisionnement régulier des fonctionnaires, employés et ouvriers, il apparaît qu'ils ne répondent plus, dans les circonstances actuelles, à la même nécessité.

On est autorisé à considérer que les économats, tant d'entreprises publiques que privées, constituent en quelque sorte, dans leur organisation actuelle, une forme de concurrence anormale à l'égard des commerçants établis.

En effet, lorsqu'ils dépendent des administrations publiques, leurs frais généraux sont payés au moyen des deniers de l'Etat et, par conséquent, du contribuable. Par ailleurs, lorsqu'ils sont organisés dans le cadre des entreprises privées, ce sont ces dernières qui en supportent les frais généraux. Dès lors, la marchandise vendue au consommateur sans être grevée d'aucun des frais qui pèsent normalement sur la distribution, peut être livrée quasi à son prix de revient, ce que ne peut, évidemment, faire aucun commerçant.

Qu'il s'agisse d'économats d'entreprises publiques ou privées, ces institutions disposent d'une clientèle assurée, formée non seulement des ouvriers, employés ou fonctionnaires, mais également des membres de leur famille, d'amis et connaissances, qui s'approvisionnent par l'intermédiaire des premiers.

Kamer der Volksvertegenwoordigers

ZITTING 1954-1955.

17 MEI 1955.

WETSONTWERP

betreffende de diensten voor personeelszorg.

MEMORIE VAN TOELICHTING

MEVROUWEN, MIJNE HEREN,

Wij hebben de eer U hierbij een wetsontwerp voor te leggen, dat ingegeven is door de bekommernis om aan een voor de kleine en middelgrote handelsbedrijven betrekwaardige toestand een eind te maken.

Het lijdt geen twijfel, dat de diensten voor personeelszorg de kleinhandel uit een economisch oogpunt een zeker nadeel berokkenen.

Weliswaar hebben de diensten voor personeelszorg de geregelde bevoorrading der ambtenaren, bedienden en werkliden tijdens de oorlogs- en na-oorlogsjaren in ruime mate vergemakkelijkt, maar in de huidige omstandigheden schijnen ze aan dezelfde behoeften niet meer te beantwoorden.

De diensten voor personeelszorg, onverschillig of ze van openbare of private ondernemingen zijn, kunnen enigszins in hun huidige organisatievormen als een abnormale mededingsvorm ten opzichte van de gevestigde handelaars worden beschouwd.

Wanneer ze van openbare besturen afhangen, worden hun algemene kosten inderdaad door geldmiddelen van de Staat en bijgevolg van de belastingplichtige betaald. Wanneer ze daarentegen binnen het bestek der openbare bedrijven ingericht zijn, dragen deze laatste er de algemene kosten van. De koopwaar, die aan de verbruiker verkocht wordt zonder met de op de verdeling normaal drukkende kosten te zijn bezwaard, kan dus bijna tegen haar kostprijs worden geleverd, hetgeen een handelaar natuurlijk niet doen kan.

Deze instellingen, zowel de diensten voor personeelszorg van openbare als deze van private bedrijven, beschikken over een vaste klandizie, die niet enkel bestaat uit ambtenaren, bedienden en werkliden maar ook uit hun familieleden, vrienden en kennissen die door bemiddeling van eerstgenoemden worden bevoorraad.

L'existence des économats a une incidence dans le domaine fiscal. Il est, en effet, peu aisé au fisc, lorsque l'économat n'a pas de personnalité juridique propre, de d閞miner la part exacte des frais généraux qui sont afférents à son fonctionnement et qui doivent venir en déduction du bénéfice.

Par contre, il paraît difficilement contestable qu'au point de vue social les économats procurent certains avantages aux membres du personnel des entreprises qui bénéficient ainsi d'un supplément indirect d'appontement ou de salaire.

Nous tenons à rendre hommage ici aux travaux des parlementaires, tels que M. Warnant au Sénat et M. Discry à la Chambre des Représentants, qui avaient déjà précédemment déposé des propositions de loi traitant de la matière.

Le présent projet de loi s'inspire d'ailleurs largement de la proposition de loi « Discry » telle qu'elle avait  t t am nd e par la Commission des Affaires Economiques et des Classes Moyennes de la Chambre des Représentants.

L'article premier vise uniquement les économats d'entreprises publiques. Il n'y a pas lieu de tolérer l'existence d'économats au sein des administrations publiques et de tous organismes, qui sont créés par les pouvoirs publics, et placés sous leur haute direction, en vue de donner, de façon régulière et continue, satisfaction à des besoins collectifs du public; en effet, il est inadmissible que des agents et des locaux mis à la disposition de services publics à des fins déterminées par les lois et au moyen de fonds fournis par la collectivité, servent à faire la concurrence aux commerçants.

Il apparaît opportun toutefois de faire échapper à l'interdiction envisagée la fourniture de repas et de boissons ainsi que la prestation de services sociaux et médicaux au profit du personnel occupé dans ces locaux et aux membres de leur famille.

Il y a lieu de signaler, qu'en vue de répondre à l'objection formulée par le Conseil d'Etat à l'égard du libellé initial de cet article, il a  t t jugé opportun de ne plus limiter l'interdiction d'organiser des économats aux services publics dont le fonctionnement est à charge directe ou indirecte des pouvoirs publics. Il apparaît, en effet, que la notion de « services publics » est suffisamment large que pour englober tous les organismes dont le fonctionnement est à charge des pouvoirs publics. Il eut  t t d'ailleurs difficile d'apprécier si un organisme était ou non à charge directe ou indirecte de l'Etat, des provinces et des communes.

L'article 2 concerne les économats d'entreprises privées. Pour les raisons enum r es dans le pr amble, il a  t t jugé opportun d'interdire 茚galement aux employeurs la vente de marchandises et la prestation de services par l'intermédiaire d'économats créés à leur initiative.

Il est à noter que cette disposition restreint partiellement le champ d'application de l'article 3 de la loi du 16 août 1887 portant réglementation du paement des salaires des ouvriers. Il importe toutefois de considérer que les exceptions prévues au présent article allègent assez considérablement cette restriction.

Cette interdiction ne fait point obstacle en effet à l'organisation de mess, ceux-ci ne pouvant   bon droit être considérés comme entrant en concurrence avec les restaurants ordinaires.

Continue 茚galement   tre autorisée la vente de marchandises dont les membres du personnel font usage à des fins

Het bestaan der diensten voor personeelszorg heeft een terugslag op fiscaal gebied. Wanneer de dienst voor personeelszorg geen eigen rechtspersoonlijkheid bezit, is het de fiscus inderdaad niet gemakkelijk het juiste deel der algemene kosten te bepalen, dat op de werkzaamheden van de dienst betrekking heeft en van de winst dient afgetrokken.

Het kan anderzijds moeilijk betwist worden, dat de diensten voor personeelszorg de personeelsleden der bedrijven uit een sociaal oogpunt sommige voordelen verschaffen, doordat deze ledien aldus onrechtstreeks een wedde- of loontoeslag genieten.

Wij stellen er prijs op hier hulde te brengen aan de werkzaamheden der parlementsleden, als daar zijn de heer Warnant in de Senaat en de heer Discry in de Kamer van Volksvertegenwoordigers, die reeds vroeger wetsvoorstellingen omtrent hetzelfde onderwerp hadden ingediend.

Onderhavig wetsontwerp neemt trouwens veel over uit het « Discry »-wetsvoorstel, zoals het door de Commissie van Economische Zaken en Middenstand der Kamer van Volksvertegenwoordigers geamendeerd was geworden.

Het eerste artikel beoogt uitsluitend de diensten voor personeelszorg der openbare bedrijven. Er is geen reden om het bestaan van diensten voor personeelszorg te dulden, noch in de schoot der openbare besturen, noch in deze van lichamen, welke door de openbare machten opgericht en onder de hoge leiding ervan geplaatst worden ten einde op geregelde en voortdurende wijze gemeenschappelijke behoeften van het publiek voldoening te schenken. Het is inderdaad onaanneemelijk dat personeelsleden en lokalen, die voor de door de wetten bepaalde doekeinden en dank zij de door de gemeenschap opgebrachte geldmiddelen ter beschikking van de openbare diensten werden gesteld, zouden dienen om aan de mededinging tegen de handelaars deel te nemen.

Het lijkt evenwel gepast de levering van maaltijden en dranken alsook het verstrekken van sociale en medische diensten ten bate van de in deze lokalen werkzame personeelsleden en van hun familieleden van het overwogen verbod uit te sluiten.

Opgemerkt zij, dat ten einde het door de Raad van State ten opzichte van de oorspronkelijke bewoordingen van bedoeld artikel geopperde bezwaar uit de weg te ruimen, het nuttig werd geacht het verbod tot inrichting van diensten voor personeelszorg niet meer tot de openbare diensten te beperken, waarvan de werking rechtstreeks of onrechtstreeks ten laste van de openbare machten valt. Het blijkt inderdaad, dat het begrip « openbare diensten » voldoende ruim is om alle lichamen te omvatten, waarvan de werking ten laste van de openbare machten is. Het zou trouwens moeilijk geweest zijn uit te maken of een lichaam al dan niet rechtstreeks of onrechtstreeks ten laste van het Rijk, de provinciën en de gemeenten kwam.

Artikel 2 heeft betrekking op de diensten voor personeelszorg der private bedrijven. Voor de in de inleiding aangehaalde redenen heeft men het gepast geacht de werkgevers eveneens het verkopen van goederen en het verstrekken van diensten door bemiddeling van de op hun initiatief opgerichte dienst voor personeelszorg te verbieden.

Aan te stippen valt, dat deze bepaling gedeeltelijk het toepassingsveld van artikel 3 der wet dd. 16 Augustus 1887 « houdende regeling van de bepaling van het loon der werkliden » beperkt. Er mag nochtans niet uit het oog worden verloren, dat de in onderhavig artikel bepaalde uitzonderingen die beperking in vrij aanzienlijke mate verlichten.

Dit verbod belet niet de inrichting van refets, daar deze niet met recht als een oneerlijke mededinging tegen de gewone spijshuizen kunnen worden beschouwd.

De verkoop van goederen, waarvan de personeelsleden binnen het bedrijf voor beroepsdoeleinden gebruik maken,

professionnelles au sein de l'entreprise. Il arrive souvent, en effet, que le travail imposé au personnel de certaines entreprises industrielles requiert le port de vêtements ou l'utilisation d'outils spéciaux qui ne sont point vendus couramment par les commerçants de détail.

Il s'imposait en outre de permettre l'organisation au sein de l'entreprise de services sociaux et médicaux, cette mesure étant conforme à la politique de progrès social poursuivie dans notre pays.

A la suite d'une observation formulée par le Conseil d'Etat, il a été jugé nécessaire de supprimer du texte initial les mots « ayant la qualité de commerçant », ce libellé ne répondant pas à l'intention des auteurs du projet qui tiennent à ce que toutes les personnes morales, qu'il s'agisse d'une société commerciale ou d'une société civile, tombent sous l'application de l'article 2.

L'article 3 prévoit cependant que des économats peuvent encore être institués au sein des entreprises privées, mais à la condition que l'initiative émane du personnel.

Il s'avère, en effet, dangereux d'interdire complètement l'organisation d'économats, cette mesure étant susceptible de nuire notamment aux intérêts des classes laborieuses qui par cette interdiction verraienr diminuer leur pouvoir d'achat et disparaître les facilités qu'elles ont à se procurer à l'économat les marchandises qu'elles n'auraient guère le loisir d'acheter dans les magasins ordinaires après leurs heures de travail.

Le personnel qui entend organiser un économat sera tenu dorénavant de constituer à cette fin une société commerciale différente de celle de l'entreprise dont il dépend.

L'économat acquiert ainsi une personnalité juridique distincte de celle de l'employeur, ce qui lui permettra de tenir une comptabilité propre appelée à faire apparaître clairement et complètement la part des frais afférents à son fonctionnement.

Rien n'empêche, dès lors, que ces groupements nouvellement constitués reçoivent des subventions de la part notamment de l'employeur au service duquel sont occupés les membres de ces nouvelles sociétés.

Il résulte de la disposition prévue par l'article 3 que l'employeur qui tiendra dorénavant à subventionner le nouvel économat, devra prélever sur son avoir les fonds destinés au fonctionnement de celui-ci sans que ce prélèvement lui vaille une réduction d'impôts.

L'article 4 détermine les sanctions pénales que peuvent encourir les auteurs des infractions au présent projet de loi. Afin de donner plus d'efficacité à ces sanctions, il a été stipulé que le tribunal doit ordonner la cessation des activités qui sont exercées en contravention des dispositions précitées.

A noter enfin qu'il a été jugé indispensable d'accorder aux entreprises, tant privées que publiques, dans lesquelles fonctionne un économat, un délai suffisant pour les mettre à même de se conformer aux nouvelles dispositions de la législation envisagée.

Le Ministre des Classes Moyennes,

O. BOSSAERT.

Le Ministre des Affaires Economiques,

J. REY.

blijft eveneens toegelaten. Het gebeurt inderdaad vaak, dat de aan het personeel van sommige nijverheidsbedrijven opgelegde taak het dragen van bijzondere kleren of het gebruik van speciale werktuigen noodzakelijk maakt, die over het algemeen niet bij kleinhandelaars verkrijgbaar zijn.

Verder, diende de inrichting van sociale en medische diensten binnen het bedrijf ook toegelaten, daar deze maatregel met de door ons land gevoerde politiek van sociale vooruitgang strookt.

Ingevolge een door de Raad van State gemaakte opmerking werd het noodzakelijk geacht in de oorspronkelijke tekst de woorden « die de hoedanigheid van handelaar bezit » te schrappen, omdat deze bewoordingen niet beantwoorden aan het doel der ontwerpopstellers die er prijs op stellen, dat artikel 2 op alle rechtspersonen, of het nu om een handelsvennootschap of om een burgerlijke vennootschap gaat, toepasselijk zou wezen.

Artikel 3 bepaalt evenwel, dat men ook diensten voor personeelszorg binnen de private bedrijven oprichten mag, zulks echter op voorwaarde dat het initiatief van het personeel uitgaat.

Een algemeen verbod tegen de inrichting van diensten voor personeelszorg blijkt inderdaad gevvaarlijk te zijn, daar een dergelijke maatregel onder meer de belangen der arbeidende standen zou kunnen schaden, aangezien dit verbod hun koopkracht zou doen inkrimpen en zij aldus niet meer de gelegenheid zouden hebben om zich bij de dienst voor personeelszorg de goederen aan te schaffen, die zij na hun werkuren niet meer in de gewone winkels kunnen kopen.

Het personeel, dat een dienst voor personeelszorg wenst in te richten, zal voortaan gehouden zijn tot het oprichten van een handelsvennootschap, die geen verband heeft met het bedrijf waarvan het afhangt.

Aldus verkrijgt de dienst voor personeelszorg een rechts-persoonlijkheid, die van deze van de werkgever verschilt en waardoor hij in staat zal zijn zijn eigen boeken te houden waaruit het deel der kosten in verband met zijn werkzaamheden duidelijk en volledig blijken zal.

Niets belet dus dat deze nieuw opgerichte groeperingen toelagen ontvangen, onder meer vanwege de werkgever bij wie de leden dezer nieuwe vennootschappen in dienst zijn.

Uit de desbetreffende bepaling van artikel 3 vloeit voort, dat de werkgever, die de nieuwe dienst voor personeelszorg voortaan toelagen zal wensen te verlenen, de voor de werking van bedoelde dienst bestemde geldmiddelen van zijn vermogen zal dienen af te boeken, zonder dat deze afhouding mag aangerekend worden op het belastbaar inkomen.

Artikel 4 bepaalt de strafsancties, welke de overtreders van onderhavig wetsontwerp kunnen oplopen. Ten einde de doeltreffendheid dezer sancties te verhogen werd bedongen, dat de rechtbank het stopzetten der in overtreding met vorenvermelde bepalingen uitgevoerde werkzaamheden moet bevelen.

Ten slotte dient er nog aangestipt, dat men het noodzakelijk heeft geacht, zowel de private als de openbare bedrijven, die over een dienst voor personeelszorg beschikken, een toereikende termijn toe te staan om de nieuwe bepalingen der overwogen wetgeving te kunnen naleven.

De Minister van Middenstand,

De Minister van Economische Zaken,

J. REY.

AVIS DU CONSEIL D'ÉTAT.

Le Conseil d'Etat, section de législation, première chambre, saisi par le Ministre des Classes Moyennes, le 1er mars 1955, d'une demande d'avis sur un avant-projet de loi « sur les économats », a donné le 22 mars 1955 l'avis suivant :

Article premier.

I. — En interdisant notamment aux « services publics dont le fonctionnement est à charge directe ou indirecte de l'Etat, des provinces et des communes » d'organiser des économats, l'article premier désigne avec imprécision les personnes de droit public qu'il entend soumettre à son application.

La notion de « service public » est ambiguë. Si, en effet, les régies et les établissements publics constituent toujours des services publics, le doute régne au contraire sur la nature des associations dans lesquelles l'Etat, la province ou la commune apparaissent comme un fondateur, comme un associé ou comme une autorité tutélaire.

D'autre part, il est difficile de savoir quand un service public est ou non à la charge directe de l'Etat, de la province ou de la commune. Il résulte des explications du délégué du Gouvernement, que ni le capital fourni par l'autorité fondatrice, le jour de leur création, à une régie ou à un établissement, ni les apports faits par l'Etat, la province ou la commune à une association de droit public, n'entraîneront, à eux seuls, l'assujettissement de ces services publics à l'article premier du projet. En définitive, un service public ne serait à la charge directe de l'administration au sens du projet, que s'il en recevait des subventions. Mais il résulte aussi de ces explications que le service public qui ne serait plus subventionné depuis longtemps ne serait pas considéré comme étant à la charge directe de l'administration. L'assujettissement d'un service public à la règle de l'article premier dépendrait donc de l'appréciation toute subjective de l'ancienneté relative d'une subvention.

Enfin, il est plus difficile encore de déterminer quand un service public est indirectement à charge des pouvoirs publics. Sur ce point, l'exposé des motifs ne fournit pas d'explication.

II. — Si le Gouvernement entend, d'autre part, interdire non seulement la vente de marchandises mais également leur distribution gratuite, le *littera a*, qui se borne à prohiber la vente, exprime incomplètement la règle qu'il veut imposer; il devrait être complété par l'interdiction de libéralités.

III. — De même, le *b* devrait préciser que l'interdiction porte aussi bien sur les prestations gratuites que sur celles qui sont fournies à titre onéreux.

Art. 2.

I. — Alors que la volonté du Gouvernement, suivant les explications fournies au Conseil d'Etat, est de soumettre à l'interdiction de l'article 2 toutes les personnes morales de droit privé, qu'elles soient civiles ou commerciales, le texte de cet article, au contraire, n'y soumet que les sociétés commerciales. Il devrait donc faire l'objet d'une modification.

II. — La vente « par personne interposée » prohibée par l'article 2, ne désigne pas, comme le texte pourrait le faire croire, la vente par laquelle le vendeur est représenté par son mandataire ou son employé, mais bien, suivant les explications fournies au Conseil d'Etat, la manœuvre par laquelle l'employeur, désireux d'échapper à la loi, céderait les denrées ou marchandises achetées par lui à des tiers qui, à leur tour, les fourniraient aux employés ou ouvriers. Cette intention ne ressort pas du texte.

Le projet devrait décrire avec précision la manœuvre qu'il entend prohiber.

III. — Compte tenu des intentions du Gouvernement, le projet devrait préciser que l'interdiction de l'article 2, alinéa premier, porte aussi bien sur les prestations gratuites que sur celles qui sont fournies à titre onéreux.

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE.

De Raad van State, afdeling wetgeving, eerste kamer, de 1er Maart 1955 door de Minister van Middenstand verzocht hem van advies te dienen over een voorontwerp van wet « betreffende de diensten voor personeelszorg », heeft de 22e Maart 1955 het volgend advies gegeven :

Eerste artikel.

I. — Waar het eerste artikel onder meer de « openbare diensten, waarvan de werkzaamheden rechtstreeks of onrechtstreeks ten laste van de Staat, de provincies en de gemeenten komen », verbiedt, diensten voor personeelszorg in te richten, zijn de publiekrechtelijke personen die onder de toepassing van deze bepaling zullen vallen, niet duidelijk aangegeven.

Het begrip « openbare dienst » is dubbelzinnig. Zijn regieën en openbare instellingen altijd openbare diensten, er bestaat daarentegen twijfel over de aard van de verenigingen waarin Staat, provincie of gemeente oprichter, vennoot of voogdijhebbende overheid zijn.

Voorts is het moeilijk uit te maken wanneer een openbare dienst al dan niet rechtstreeks ten laste van de Staat, de provincie en de gemeente komt. Volgens de toelichting van de Regeringsgemachtigde zijn noch het kapitaal, dat de oprichtende overheid bij de oprichting aan een regie of instelling verstrekt, noch de inbreng van de Staat, de provincie of de gemeente in een publiekrechtelijke vereniging op zich zelf voldoende om de toepassing van het eerste artikel op die openbare diensten tot gevolg te hebben. Kortom, een openbare dienst zou alleen dan rechtstreeks ten laste van de administratie in de zin van het ontwerp komen, wanneer hij toelagen ontvangt. Maar volgens diezelfde toelichting zou ook een openbare dienst, die sedert lang niet meer gesubsidieerd zou zijn, niet als rechtstreeks ten laste van de administratie worden aangemerkt. De toepassing van het eerste artikel op een bepaalde openbare dienst zou derhalve afhankelijk zijn van een volkomen subjectieve beoordeling van de betrekkelijke anciennetiteit van een toelage.

Tenslotte is het nog moeilijker vast te stellen, wanneer een openbare dienst onrechtstreeks ten laste van de openbare machten komt. Daarover wordt in de memoria van toelichting niets gezegd.

II. — Wil de Regering voorts niet alleen de verkoop maar ook de kosteloze bedeling van goederen verbieden, dan komt in de tekst onder a, die alleen de verkoop verbiedt, de voorgenomen regel onvoldig tot uiting; ook de giften moeten worden verboden.

III. — Eveneens dient onder b te worden bepaald dat het verbod zowel voor kosteloze prestaties als voor prestaties onder bezwarende titel geldt.

Art. 2.

I. — Terwijl de Regering, volgens de aan de Raad verstrekte toelichting, het in artikel 2 neergelegde verbod op alle privaatrechtelijke rechterspersonen, zowel met burgerlijk als met handelskarakter, wil toepassen, verklaart de tekst van dit artikel dit verbod alleen op de handelsgenootschappen toepasselijk. De tekst dient dus te worden gewijzigd.

II. — Met de verkoop « door een tussenpersoon », welke door artikel 2 wordt verboden, wordt niet, zoals de tekst kan doen geloven, bedoeld de verkoop waarbij de verkoper door zijn gemachtigde of bediende wordt vertegenwoordigd, maar wel, volgens de aan de Raad van State verstrekte toelichting, de handelwijze, waarbij de werkgemeenter, die de wet wenst te ontkijken, de door hem aangekochte eetwaren en goederen zou afstaan aan derden, die ze op hun beurt aan de bedienden of werklieden zouden leveren. Zodanige bedoeling blijkt evenwel niet uit de tekst.

In het ontwerp dient duidelijk te worden gezegd, welke handelwijze het wil verhinderen.

III. — Met inachtneming van de bedoeling van de Regering zou het ontwerp moeten aangeven, dat het verbod van artikel 2, eerste lid, zowel voor kosteloze prestaties als voor prestaties onder bezwarende titel geldt.

IV. — Le Conseil d'Etat constate que le projet aura pour effet de restreindre considérablement le champ d'application de l'article 3 de la loi du 16 août 1887 « portant réglementation du paiement du salaire des ouvriers », qui permet au patron de fournir des marchandises à son ouvrier en en imputant la valeur sur le salaire qu'il lui doit. En effet, la vente de marchandises conclue entre le patron et son ouvrier est, en vertu de l'article 2, toujours prohibée, peu importe que le prix soit réglé par une compensation faite par le patron, plutôt que par le paiement effectif de l'ouvrier.

V. — L'expression « personnes rétribuées par l'employeur » devrait être remplacée, au littera c, par les mots « employés ou ouvriers », dont use d'ailleurs le premier alinéa et le littera b.

Art. 3.

Aux termes de l'article 3, les membres du personnel d'un ou plusieurs employeurs visés à l'article 2, ne peuvent exercer les activités interdites à leurs employeurs que s'ils constituent à cette fin une société commerciale autonome.

Suivant les explications données au Conseil d'Etat, le Gouvernement, en employant les termes « membres du personnel d'un ou de plusieurs employeurs », entend interdire aux travailleurs d'une entreprise, non groupés en société, d'organiser l'économat d'une autre entreprise. Il est impossible de dégager cette règle des termes employés.

Art. 4.

I. — L'article 4 prévoit que sont punis de peines d'amende et de prison les auteurs d'infractions aux dispositions de la présente loi.

Cette disposition soulève la question de la responsabilité ministérielle et de l'application éventuelle de l'article 90 de la Constitution au cas où le Ministre apparaît, en tant que dirigeant du service public ou de la régie, comme l'auteur de l'infraction.

Au surplus, l'alinéa premier de cet article gagnerait à être rédigé comme suit :

« Sont punis d'un emprisonnement de huit jours à deux mois et d'une amende de vingt-six à mille francs ou d'une de ces peines seulement, les auteurs d'infractions aux dispositions de la présente loi. »

II. — La disposition qui enjoint au tribunal « d'ordonner la cessation des opérations effectuées en infraction aux dispositions de la loi » manque de clarté.

Art. 5.

Le texte du projet devrait être remplacé par la formule habituelle suivante :

« Toutes les dispositions du livre Ier du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85, sont applicables aux infractions prévues par la présente loi. »

Art. 6.

Cet article devrait être supprimé, l'exécution des lois incomtant, en vertu de l'article 67 de la Constitution, au Roi.

La chambre était composée de

MM. :

J. SUETENS, premier président du Conseil d'Etat, président;
D. DECLEIRE, conseiller d'Etat;
K. MEES, conseiller d'Etat;
F. VAN GOETHEM, assesseur de la section de législation;
G. VAN HECKE, assesseur de la section de législation;
J. CYPRES, greffier adjoint, greffier.

La concordance entre la version néerlandaise et la version française a été vérifiée sous le contrôle de M. MEES. Le rapport a été présenté par M. ROMBAUT, substitut.

Le Greffier,
(s.) J. CYPRES.

Le Président,
(s.) J. SUETENS.

Pour expédition délivrée au Ministre des Classes Moyennes.

Le 25 mars 1955.

Le Greffier du Conseil d'Etat,

R. DECKMYN.

IV. — De Raad van State merkt op, dat het ontwerp aanzielijke beperkingen zal stellen aan het toepassingsgebied van artikel 3 van de wet van 16 Augustus 1887 « houdende regeling van de betaling van het loon der werklieden », welk artikel de werkgever machtigt om aan zijn werkman goederen te leveren en de waarde daarvan op het hem verschuldigde loon af te houden. Krachtens artikel 2 immers is de tussen werkgever en werkman gesloten verkoop van goederen altijd verboden, onverschillig of de prijs voldaan wordt door een door de werkgever verrichte compensatie dan wel door een werkelijke betaling vanwege de werkman.

V. — Onder c, zouden de woorden « door de werkgever bezoldigde personen » moeten vervangen worden door de woorden « bedienden of werklieden », die trouwens in het eerste lid en onder b zijn gebruikt.

Art. 3.

Luidens artikel 3 « mogen de personeelsleden van een of meer bij artikel 2 bedoelde werkgevers de hun werkgevers verboden werkzaamheden slechts uitoefenen indien zij te dien einde een zelfstandige handelsvennootschap oprichten ».

Volgens de aan de Raad van State verstrekte toelichting wil de Regering door het gebruik van de termen « personeelsleden van een of meer werkgevers », de niet in vennootschap gegroepeerde werknemers van een bedrijf verbieden, de dienst voor personeelszorg van een ander bedrijf te organiseren. Uit de gebruikte bewoordingen kan deze regel echter onmogelijk worden afgeleid.

Art. 4.

I. — Volgens artikel 4 worden de daders van een overtreding van het in die wet bepaalde met gevangenisstraffen en geldboeten gestraft.

Bij deze bepaling rijst de vraag van de ministeriële verantwoordelijkheid en van een eventuele toepassing van artikel 90 van de Grondwet in het geval dat de Minister, als bestuurder van een openbare dienst of van een regie, de dader van een overtreding zou zijn.

Overigens zou het eerste lid van dat artikel beter als volgt worden gelezen :

« Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden en met geldboete van 26 tot 1,000 frank of met een van die straffen alleen, worden gestraft de daders van een overtreding op het in deze wet bepaalde ».

II. — Weinig duidelijk is de bepaling waarbij de rechtbank wordt gelast « het ophouden van de in overtreding met de wet uitgevoerde verrichtingen te bevelen ».

Art. 5.

In de plaats van de tekst van het ontwerp dient het gebruikelijke formulier te komen :

« Alle bepalingen van boek I van het Strafwetboek, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, zijn op de bij deze wet bepaalde misdrijven van toepassing. »

Art. 6.

Dit artikel dient geschrapt te worden, daar de Koning, krachtens artikel 67 van de Grondwet, met de uitvoering van de wetten is belast.

De kamer was samengesteld uit

de HH. :

J. SUETENS, eerste-voorzitter van de Raad van State, voorzitter;
D. DECLEIRE, raadsheer van State;
K. MEES, raadsheer van State;
F. VAN GOETHEM, bijzitter van de afdeling wetgeving;
G. VAN HECKE, bijzitter van de afdeling wetgeving;
J. CYPRES, adjunct-griffier, griffier.

De overeenstemming tussen de Nederlandse en de Franse tekst werd nagezien onder toezicht van de H. MEES. Het verslag werd uitgebracht door de H. ROMBAUT, substituut.

De Griffier,
(get.) J. CYPRES.

De Voorzitter,
(get.) J. SUETENS.

Voor uitgifte afgeleverd aan de Minister van Middenstand.

De 25e Maart 1955.

De Griffier van de Raad van State,

PROJET DE LOI

BAUDOUIN, ROI DES BELGES.

A tous, présents et à venir, SALUT.

Sur la proposition de Notre Ministre des Classes Moyennes et de Notre Ministre des Affaires Economiques,

Nous AVONS ARRÊTÉ ET ARRÈTONS :

Notre Ministre des Classes Moyennes et Notre Ministre des Affaires Economiques sont chargés de présenter, en Notre nom, aux Chambres législatives, le projet de loi dont la teneur suit :

Article premier.

Il est interdit à l'Etat, aux provinces et aux communes ainsi qu'aux services publics :

- a) de vendre des denrées ou marchandises aux personnes qu'ils rétribuent ou aux membres de leur famille;
- b) de prêter à ces diverses personnes, des services autres que la fourniture de repas ou de boissons ou que des services de caractère social ou médical.

Art. 2.

Il est interdit à tout employeur, personne physique ou morale, de vendre lui-même ou par personne interposée à ses employés ou ouvriers et aux membres de leur famille des denrées ou marchandises et de prêter ou faire prêter des services au profit de ces mêmes personnes.

Sont toutefois autorisées :

- a) la vente de marchandises ou de denrées dont la fabrication, la transformation ou la vente constituent l'activité habituelle de l'entreprise;
- b) la vente de marchandises ou de denrées dont les employés ou ouvriers font usage à des fins professionnelles au sein de l'entreprise;
- c) la vente et la distribution de repas et boissons destinés à être consommés sur place par les employés ou ouvriers et par les membres de leur famille;
- d) la prestation au profit des mêmes personnes de services de caractère social ou médical.

Art. 3.

Les membres du personnel d'un ou de plusieurs employeurs visés à l'article 2, peuvent exercer les activités interdites à leurs employeurs, s'ils constituent à cette fin une société commerciale autonome.

WETSONTWERP

BOUDEWIJN, KONING DER BELGEN.

Aan allen, tegenwoordigen en toekomenden. HEIL.

Op de voordracht van Onze Minister van Middenstand en van Onze Minister van Economische Zaken,

HEBBEN WIJ BESLOTEN EN BESLUITEN WIJ :

Onze Minister van Middenstand en Onze Minister van Economische Zaken zijn er mede belast, in Onze naam, bij de Wetgevende Kamers het wetsontwerp in te dienen waarvan de tekst volgt :

Eerste artikel.

Het is de Staat, de provincies en de gemeenten alsook de openbare diensten verboden :

- a) de door hen bezoldigde personen of hun familieleden eetwaren of goederen te verkopen;
- b) deze verscheidene personen anderé diensten te verstrekken dan de levering van maaltijden en dranken of diensten van sociale of medische aard.

Art. 2.

Het is elke werkgever, natuurlijke of rechtspersoon, verboden zijn bedienden of werkliden en hun familieleden zelf of door een tussenpersoon eetwaren of goederen te verkopen en ten bate van bedoelde personen diensten te verstrekken of te laten verstrekken.

Zijn evenwel toegelaten :

- a) de verkoop van goederen of eetwaren, waarvan de fabricage, de verwerking of de verkoop de gewone bedrijvigheid van de onderneming is;
- b) de verkoop van goederen of eetwaren, waarvan de bedienden of werkliden voor beroepsdoeleinden binnen de onderneming gebruik maken;
- c) de verkoop en de verdeling van maaltijden en dranken, die bestemd zijn voor verbruik ter plaatse door de bedienden of werkliden en door hun familieleden;
- d) de verstrekking van diensten van sociale of medische aard ten bate van bedoelde personen.

Art. 3.

De personeelsleden van een of meer bij artikel 2 bedoelde werkgevers mogen de hun werkgevers verboden werkzaamheden uitoefenen indien zij te dien einde een zelfstandige handelsvennootschap oprichten.

Ces sociétés ne peuvent recevoir des subventions ou des prestations à titre gratuit, sous quelque forme que ce soit, qu'à la condition que ces liberalités apparaissent clairement et complètement dans la comptabilité, et qu'elles soient prélevées sur le bénéfice net de l'organisme qui les accorde.

Art. 4.

Sont punis d'un emprisonnement de huit jours à deux mois et d'une amende de 26 à 1.000 francs ou d'une de ces peines seulement, les auteurs d'infractions aux dispositions de la présente loi.

Le tribunal ordonne la cessation des activités exercées en infraction aux dispositions de la présente loi.

Art. 5.

Toutes les dispositions du livre Ier du Code pénal, sans exception du chapitre VII et de l'article 85, sont applicables aux infractions prévues par la présente loi.

Art. 6.

La présente loi entre en vigueur six mois après sa publication au *Moniteur belge*.

Donné à Bruxelles, le 12 mai 1955.

Deze vennootschappen mogen slechts toelagen of kosteloze dienstverstrekkingen in welke vorm ook ontvangen op voorwaarde dat deze bevoordelingen duidelijk en volledig uit de boekhouding blijken en dat ze van de nettowinst van het verlenend organisme worden afgehouden.

Art. 4.

Met gevangenisstraf van acht dagen tot twee maanden en met geldboete van 26 tot 1.000 frank of met een van die straffen alleen, worden gestraft de daders van een overtreding op het in deze wet bepaalde.

De rechtbank beveelt het ophouden van de in overtreding van onderhavige wet uitgeoefende werkzaamheden.

Art. 5.

Alle bepalingen van boek I van het Strafwetboek, hoofdstuk VII en artikel 85 niet uitgezonderd, zijn op de bij deze wet bepaalde misdrijven van toepassing.

Art. 6.

Deze wet wordt zes maanden na de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* van kracht.

Gegeven te Brussel, de 12 Mei 1955.

BAUDOUIN.

PAR LE ROI :

Le Ministre des Classes Moyennes,

VAN KONINGSWEGE :

De Minister van Middenstand,

O. BOSSAERT.

Le Ministre des Affaires Economiques.

De Minister van Economische Zaken,

J. REY.